

תיירות

← חופשות בחו"ל

3

1

מסביב לעולם

22 טו 28 בכבדואר

היסטוריה, שחר חדש במצרים

למי שמרגיש כבר מספיק נוח לחזור לטייל במצרים, ובהנחה שמחלקת הווזות של השגרירות תפתח בקרוב את שעריה - הנה הצעה לאירוע בלתי נשכח במקדש אבו סימבל, אחד מפלאי העולם העתיק בדרומה של ארץ הנילוס. פעמיים בשנה, בפברואר ובאוקטובר, נאסף קהל גדול, ובו גם תיירים מרחבי העולם, בפתח המקדש כדי לצפות בורידה דווקא של המסכה. הסיבה לכך היא המבנה האסטרונומי-אדריכלי של המקדש, שגורם לקרני השמש הראשונות של הורידה לחדור לתוך המקדש, לוחל לואט באפולוליות, וברגע השיא להאיר את דמויותיהם המפוסלות בנות מעל שלושת אלפים השנה של רעמסס ושל אל השמש אמון רע. התאריכים לא נבחרו במקרה. ה"נס" מתרחש פעם אחת ביום עלייתו של רעמסס השני לכס המלוכה, ובפעם השנייה ביום הולדתו. רמת הדיוק היא כזו, שפסלה של אלת האפלה נשאר כל הזמן בין הצללים. במונחי בניית תדמית של ימינו, המטרה הייתה חיזוק הזיקה בין המלך רעמסס לאל השמש (פירוש השם רעמסס הוא "בנו של אל השמש רע"), סמל לנצחיות ולשליטה בעולם ובמצרים.

המקדש המיוחד נבנה בין 1279 ל-1213 לפני הספירה למען רעמסס השני (נחשב לזה מההגדה של פסח) וראה הרבה זריחות שמש, עד תחילת שנות ה-60, אז הוחלט על הקמת סכר אסואן. בעיות סביבתיות רבות נגרמו בשל הסכר - שטחים הוצפו, עשרות אלפי תושבים פונו מבתיהם ואתרי עתיקות רבים הוזזו ממקומותיהם המקוריים. אחד מהם היה מקדש אבו סימבל, שהוזז למקום גבוה יותר במבצע הצלה בינלאומי. המהדים הוא שעל אף שמיטב המהנדסים ומיטב הטכנולוגיה של המאה ה-20 השתתפו באמון, והמקדש שוחזר בדייקנות על-ידי מומחים ובעזרת מחשבים, לא הצליחו להגיע שוב לרמת הדיוק של הקדמונים, וההאקט מתרחש 24 שעות מאוחר יותר מאשר התאריך המקורי.

אימה: מצרים, אבו סימבל
מתי: 22 בפברואר

קרנבל, חדש'ישן בונציה

פסטיבל המסכות הוא אטרקציה ותיקה, מוכרת ואהובה. נוציה מרשימה תמיד, אבל בתקופת הקרנבל היא מתעלה על עצמה, כשרבים מהתושבים מתחללים בתחפושות ובתלבושות ימיבינימיות ורנסנסיות. הקונספט הוא "שישה רבעים לשישה חושים", כשהאירועים מחולקים לפי רובעי העיר, ובכל רובע מתקיימים אירועים לפי אחד החושים. בכל פינה בעיר ניתן ליהנות ממופעי אמנים, הופעות תיאטרון, הצגות של תושבים מחופשים, מצעדים מרהיבים, וריקודים בפיאצות, פעילויות לילדים, זיקוקים ומאטרקציות שונות.

חברות תירות רבות משווקות בימים אלה חבילות תיור לסופי השבוע הקרנבלים; כדאי לשים לב לכך שרק חלקן מציעות גם אפשרות לרכוש כרטיסים לאירועי הקרנבל עצמו, ולא רק לטיסה ולמלון. בין האירועים: רוב מצטרף וקוקטייל מסכות (4.3), שיט בתחפושות בגונדולה וארוחת ערב במסעדת יוקרה ונציאנית (5.3, 7.3), הנשף הגדול של ארלקו (27.2), נשף המסכות הגדול - גולת הכותרת של הקרנבל (6.3), נשף בארמון: קוקטייל, ארוחת ערב, אופרה, מוזיקה וריקודים (6.3) ועוד. אפשר לשכור תחפושות במקום, ובונציה - לנהוג כנוציאני.

אימה: נוציה

מתי: 26 בפברואר עד 8 במארס

פיליפינים תאילנד מלזיה אינדונזיה יאווה

1. **בונבאדור**, המקדש הבודהיסטי הגדול בעולם
2. **אדריכלות הודית**, איש מהמוסלמים אין בעיה עם ציורים מחיי הבודהה
3. **הר הגעש מראפי**, הנוף היפה בעולם
4. **תלמידות בית ספר**, אמנם עטופות בניסוי ראש, אבל בראש אחר

4

המעשה תמוה. גם לא לרוב המוסלמי הגדול. להפך, המול בירכו עליו וייחלו לרגיעה קרובה.

בין ברהמה לירושלים

האסלאם הגיע ליאווה רק במאה ה-16, עם סוחרים ערבים שנפוצו במרחב. אגב, השם הנכון הוא יאווה ולא ג'אווה (Java), שרבים משתמשים בו, ואינו אלא שיבוש שעשו ההולנדים, שבשפתם אין צליל 'ב' בתחילת מילה. עם התחזקות האזיה המוסלמית באי החליטה העילית החברתית לברוח אל האי השכן באלי ולהתיישב בו. התושבים שנשארו ביאווה קיבלו עליהם בהדרגה את האמונה החדשה. אבל כשם שהאסלאם השפיע על המקומיים, כך השפיעה המורשת המקומית על האסלאם באי. התוצאה: סניחה של אמונות ושל מנהגים שעשויה להפתיע מאד את כל מי שחושב שלאסלאם יש רק מופע אחד, גוקשה וקיצוני.

בניקוריה הראשון באי שמתי לב לכך שכל גנות המסגדים המסורתיים מורכבים משלושה חלקים. כששאלתי מדוע זכיתי לתשובה מעניינת: "הצורה המחודדת מסמלת את הר קאילאש (משכנו של האל שיווה) או את הר מרו (ציר העולם לפי המסורת ההודית). החלוקה של הגג לשלושה חלקים מסמלת את שלושת האלים ההינדיים העיקריים - ברהמה, וישנו ושיווה.

אבל זה אינו היבוא היחיד. בחוף הצפוני של האי שוכנת העיר דמק (Demak). בעבור תושבי יאווה, שרובם אינו יכול להרשות לעצמו מסע עלייה לרגל למכה, הומצא פתרון יצירתי. שבעה מסעות עלייה לרגל אל דמק שווים מבחינת ערכם הרתי לקיום מצוות החג'. לא רחוק מדמק נמצאת העיר קודס (Kudus), הלא היא אל-קודס, העתק של ירושלים בכינויה הערבי. הדבקים במקומות הקדושים יכולים אפילו לטפס אל ההר שמעל קודס, שנקרא, איך לא, "הר המוריה".

לצד כל אלה המוסלמים באינדונזיה מקדשים גם מסורות רבות אחרות. באי רווחים מאוד מופעי ויאנג קולית (Wayang Kulit), הצגות של תיאטרון צלליות. בסוג תיאטרון זה נעים בובות מיוחדות, שעשויות

מדי פעם עולות טענות כי משטר טוטליטרי יחזק את המדינה ויקפיץ אותה קדימה, אך בסופו של סוהרטו נבחר אדין יוסף חביבי, שהרבה לדבר על דת מוסלמית מתונה ומודרנית, התנגד לאלילות וקרא לדרקיום. בימיו גם התחזק מאוד הקשרים בין ישראל לאינדונזיה.

מתחת להר הגעש

תרבותה של יאווה, המושתתת על ההיסטוריה ההפכפכה שלה, עשירה ורוחשת ממש כמו הקרקע שמתחתיה. לעתים קרובות קורה שהארמה כאן רועדת, ואחר מהרי הגעש, המתמשכים כמחרוזת לאורך האי, מתפרץ. הביקור ברוב הרי הגעש מחייב טיפוס הרפתקני ממושר, אך דווקא אל אחד מהיפים שבהם ניתן להגיע בהליכה קצרה יחסית. הר הגעש ברומו (Bromo), למשל. שמו של ההר הוא שיבוש שמו של האל ברהמה, האל ההינדי בורא העולם, שהונצח כאן כראיה לכך שבעבר

ההר שוכן בתוך קלדרה געשית רחבת ידיים שבה כמה לועות געשיים נוספים. אל לב הקלדרה ניתן להגיע ברכב שטח, אך מי שרוצה לצפות בלוע המעשן, הפולט אדי גופרית מצחינים הישר מלועה של מפלצת השארל, צריך לטפס ברגל במעלה כ-250 מדרגות. ממרומו הר סמוך ניתן לתצפת על האזור כולו. באור הריחה המראה קטום במיוחד. רינה היימן, טיילת ומדריכת טיולים ותיקה באינדונזיה, אמרה לי ללא היסוס שבעיניה זהו הנוף הכי יפה בעולם.

תחתית המורדות מכוסה צמחייה עבותה. בין הגידולים בולט עץ הקפה. את הר הגעש נוהג לרצות על-ידי השלכת פרחים לתוכו, ולעתים אף דרדרו קורבנות עוים במורד הלוע הפעור. בשנת 2006, לאחר התפרצות הר הגעש מראפי, שהסבה למעלה ממשש אלפים אבידות בנפש, העפיל סוהרטו, נשיא אינדונזיה דאז, אל ראש הברוכו, והקריב מנחות כדי לרצות ולהשקיט את יצורי השאול. סוהרטו היה מוסלמי, אבל עובר זה לו מנעה ממנו לטגוד להר געש. לאיש מאורחי המדינה לא נראה

2

מורכב לאללה

כן, יש דבר כזה, מדינה מוסלמית דמוקרטית וסובלנית. אינדונזיה למשל. טיול ביאווה, החלק הכי מוסלמי של אינדונזיה, חושף שילוב מפתיע של מסגדים, כנסיות, מקדשים לאלים הודיים, טראנס שמאני ואפילו גרסה מקומית של ירושלים, למי שחג' במכה יקר מדי בשבילו ← **יתום יעקבסון**

המטוס הנמיך טוס וחס סביב החרוט המרשים של הר הגעש מראפי. כעבור דקות אחרות נחתי בג'אנג'קרטה (Jogjakarta) הבירה התרבותית של האי יאווה באינדונזיה (לא לבלבל עם עיר הבירה ג'קרטה). שטח האי כגודלה של בריטניה, אבל בניגוד אליה, הוא המיושב מבין איי העולם. קרוב ל-130 מיליון איש מתגוררים בו, והם מהווים כ-65% מאוכלוסיית אינדונזיה, המדינה הרביעית בגודלה בעולם מבחינת היקף האוכלוסייה. רובם ככולם מוסלמים סונים.

פרשנים רבים, שהתבוננו במתרחש במצרים בשבועות האחרונים, הביעו חרדה מפני הצירוף המסוכן לכאורה של דמוקרטיה ואסלאמיות. שוב ושוב צפה הטענה הזו הוכרה לי את זו של הרודן האינדונזי סוהרטו, שפעל בשעתו ביד תקיפה נגד קומוניסטים, אך גם נגד כל מי שהוא ראה בו איום על שלטונו, כולל גורמים אסלאמיים שניסו להגביר את מעורבות הרת בחיי המדינה, אמנים שדרשו יותר חופש ביטוי, ופוליטיקאים שניסו לקדם רעיונות של חופש.

ב-1998, בעקבות הפגנות ההמונים שהביאו להתפטרותו של סוהרטו, זכתה לבסוף אינדונזיה בדמוקרטיה. ומה קרה מאז? כיום אינדונזיה היא מדינה דמוקרטית, המתיימרת לפתור בעיות פנים במדינת וללא אלימות. על אף שבמדינה יש רוב מוסלמי, מכרות בה רשמית שלל אמונות נוספות באל אחד (הינדואיזם, בודהיזם, נצרות פרוטסטנטית ונצרות קתולית). אדם למעשה, באופן פרדוקסלי האתיאיזם אסור כאן. אדם חייב להאמין במשהו, לפחות כל עוד הוא אל אחד.

מידע מעשי

בשלב זה בעלי דרכון ישראלי אמנם אינם יכולים לטייל במדינה כיחידים, אך הביקור בקבוצות מאורגנות אפשרי, ויש כמה חברות ישראליות שמוציאות טיולים לשם באופן די סדיר.

עצום ממדים שחרב במרוצת השנים. על קירותיהם שפע תגליתי אבן עשירים.

האגדה מספרת שבמקום נערך קרב בין שני מלכים. בתו של המלך המובס נותרה מאחור, והמנצח רצה להתחתן איתה. היא סברה שהוא גס רוח ולא רצתה בו. היא הסכימה לכאורה לנישואים, אך רק בתנאי שיקים אלף מקדשים בלילה אחד. המלך גייס לעזרתו שדים שיבנו מקדשים. כשהבינה הנסיכה מה קורה, היא מיהרה לקרוא לנערות, הנהגות לדרוש מרי שחר את האורז בחבטות, כדי שיעירו את התרנגולים שיקראו בקול. כששמעו שדי הלילה את התרנגולים קוראים, חשבו שכבר בוקר, ועזבו את המקום כשהם מותירים מאחוריהם רק 999 מקדשים. המלך כעס כליכך, עד שקבר את הנסיכה במקדש האלף שבנה בעצמו.

בבורובאדור (Borobudur) נמצא המקדש הבודהיסטי הגדול ביותר בעולם. מועד בנייתו שנוי במחלוקת, אך כיום משערים שהוא בן זמנם של מקדשי פרמבנאן. האתר התגלה בשנת 1814 על ידי סטמפורד ראפלט, הכריטי שכבש את יאווה מההולנדים ולימים ייסד את סינגפור. כשגילה את המקום, שורשיהם של עצי יער עבות חבקו את אבני המתחם. מאז בורא היער, האתר שוקם, ולימים הוכרז כאתר מורשת עולמית.

המקדש בנוי בצורת דיאגראמה עצומה של מנדלה, שבה ארבעה שערים הפונים לארבע רוחות השמיים. מכל השערים מעפילים גרמי מדרגות אל רום המתחם, שנמצא במרכז, אך ככל מפלס נפתחים מהם מסדרונות היקפיים. הצליין יכול להקיף את האתר בכל אחד מהם. קירות המסדרונות מכוסים תגליתי אבן צפופים המתארים גלגולי חיים שונים של בודהה. המסדרונות בקומות התחתונות סגורים, וכשהולכים בהם לא רואים את הנוף כלל. רק בקומות העליונות נפתח הנוף, מרמז שיש תמורה למי שצועד מעלה, בדרך אל הארה.

כיום מהלכים במסדרונות ההיקפיים בעיקר תיירים מקומיים, שנשותיהם חובשות כיסויי ראש, ומתפעלים ממראה עיניהם. מרחק שנות אור מפריד בין דמויות בודהה במקדש זה לבין פסלי הבודהה בעמק במיאן במרכז אפגניסטן, שנהרסו ב-2001 בידי שלטון הטליבן, משום שלא היו די "אסלמיים" לטעמו. כל דמיון בין המקדמים הוא על אחריותו של המתבונן.

5

רוקדים לצלילי המוזיקה הרפטיטיבית שיוצרת תזמורת גמלן (Gamelan) אינדונזית מסורתית, שחבריה מנגנים בתופים ובקסילופונים מסוגים שונים.

תוך כדי ריקוד הם נכנסים בהדרגה לטראנס, שבמהלכו הם מצליחים לעשות דברים שלא יאמנו. יש קבוצות שבזמן הטראנס חבריהן מידמים לחזירי בר, אחרות שחבריהן "הופכים" לסוסים ועוד. השמאן שמוביל את עדר ה"סייחים" מכווין אותם בשוט, ודורש מהם לאכול עשב ולהשמיע צהלות, בעת שהם שקועים בטראנס וסרים למרותו הבלעדית באופן היפנוטי ממש. במצוותו הם אוכלים כוסות זכוכית המתפצצות בפיותיהם, בולעים סכיני גילוח ונוגסים בגזע עץ מעשן מבלי שיאונה להם כל נזק פיזי. רק לאחר שהדוקון מוציא אותם מהטראנס הם מתמוטטים בתשישות, וחולף זמן עד שהם מתאוששים.

זה לא השריד היחיד ממסורות קדומות באי. הסוחרים ההודים, שהגיעו לאי החל במאה הרביעית לספירה, הביאו איתם את ההינדואיזם ואת הבודהיזם, את הריבוד החברתי ואת התרבות החומרית ההודית, וגם ארכיטקטורה ופיסול הודיים. המקדשים ההינדיים המרשימים ביותר הם ללא ספק מקדשי פרמבנאן (Parambanan), בני המאה התשיעית, שנמצאים לא רחוק מג'ג'ג'קרטה. שלושת המקדשים, המוקדשים לשילוש האלים ההינדי, מתנשאים כחרוטים אדירים שנראים מרחוק כנטפי חול. הם ניצבים בלב מתחם

כמה מקומיים סיפרו לי בכאב שבשערכו חג' למכה הוא שמו על-ידי בני ערב בכך שהם "לא מוסלמים אמיתיים"

שאלתי. מארחי הסבירו לי שזוהי טרה מהקוראן, הכתובה בצורת דמותו של הנומן, הקוף בעל הכוחות העל טבעיים, הנחשב ליד ימינו של ראמה. "תלינו אותו על כותל מערב, כי הוא פונה למכה", הסבירו לי בעיניים נוצצות.

במקרים רבים המוסלמים ביאווה אינם חשים הזדהות עם אחיהם המוסלמים בארצות אחרות, ויראים בעצמם את האסלאם הקיצוני. כמה מקומיים סיפרו לי בכאב שבשערכו חג' למכה הוא שמו על-ידי בני ערב בכך שהם "לא מוסלמים אמיתיים". מוסלמי מקומי אמר לנו שהוא מעריץ את ישראל על הנוקשות שלה נגד המוסלמים. "ככה צריך להתנהג איתם, שלא ירימו את הראש", הצהיר.

טראנס מוסלמי

הטקסים המוסלמיים המפתיעים ביותר נערכים בעת הנוכחית בית, חתונה, לידה וברית מילה. במהלך אירועים אלה ישנן קבוצות נערים שנכנסות לטראנס. את הטקס מנהל שמאן המכונה דוקון (Dukun). הנערים לבושים בתלבושת מיוחדת ומאופרים בכבודות. הם

6

7

5. אמנות בודהיסטית.

אמנם לפי האסלאם חל איסור על פיסול בצורת אדם, אבל תיירים מוסלמים מתפעלים מהאתר

6. טקס הטראנס. אוכלים זכוכית ובלועים סכיני גילוח

7. מקדשי פרמבנאן. מכבדים את האלים ההודיים